

ZARZĄDZENIE

Dnia 29 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

po zapoznaniu się z pismem adw. Ł.C. zawierającym wniosek o rozważenie wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2025 r., sygn. akt III KK 414/25

zarządził:

- 1. zawiadomić – przez doręczenie niniejszego zarządzenia – adw. Ł.C., iż nie uznano za dopuszczalne wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2025 r., sygn. akt III KK 414/25;**
- 2. sprawę zakreślić w repertorium KO.**

Adwokat Ł.C., obrońca skazanej E.K., pismem datowanym 27 października 2025 r. w oparciu o dyspozycję art. 542 § 1 i 3 k.p.k. zwrócił się do Sądu Najwyższego o rozważenie wznowienia postępowania kasacyjnego w sprawie wymienionej skazanej, zakończonej prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23.01.2025 r., sygn. akt IV Ka 1740/24, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 15.07.2024 r. wydany w sprawie IV K 643/23 i uchylenia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1.10.2025

r., sygn. akt III KK 414/25, ze względu na wystąpienie na etapie postępowania kasacyjnego okoliczności stanowiącej bezwzględną przesłankę odwoławczą opisaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Autor pisma wskazał, że kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie rozpoznał, oddalając kasację, Sąd Najwyższy, którego skład orzekający tworzyła sędzia A.D., na urząd sędziego Sądu Najwyższego powołana na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). W świetle uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, także uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22, skutkowało to nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co nakazuje wznowienie postępowania kasacyjnego, przy czym „poza wszelkim sporem” jest, iż możliwe jest wznowienie postępowania kasacyjnego, w którym wydano postanowienie o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, bowiem jest to orzeczenie kończące postępowanie sądowe; w tym względzie obrońca przytoczył kilka orzeczeń Sądu Najwyższego. Nadto zaznaczył, że poprzez składanie stosownych wniosków czynił starania o ukształtowanie prawidłowego składu Sądu Najwyższego mającego orzekać w sprawie E. K., które jednak okazały się nieskuteczne.

Odnosząc się do przedmiotowego wystąpienia, należy przyjąć, że chociaż jego Autor nie odwołał się do art. 9 § 2 k.p.k., to słusznie uznając, iż nie może wystąpić z wnioskiem o wznowienie postępowania z powodu zaistnienia opisanego wyżej uchybienia (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05), w oparciu o ten przepis postuluje, by Sąd Najwyższy wznowił z urzędu postępowanie kasacyjne w sprawie E. K. Wystąpienie to aktualizuje zagadnienie dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem oddalającym kasację. Nie jest ono nowe, jednak w ostatnich latach nabrało szczególnego znaczenia z powodu wpływu do Sądu Najwyższego licznych pism sporządzanych przez skazanych, względnie obrońców, sygnalizujących potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację. Podobnie jak

uczynił to obrońca skazanej E. K., zainteresowani twierdzą, że jest to konieczne z powodu zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu) z tego powodu, że w składzie orzekającym Sądu Najwyższego zasiadał sędzia (sędziowie) powołany do pełnienia urzędu w tym Sądzie przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. organu, który sposobem powołania jego części sędziowskiej odbiega od modelu przewidzianego dla niego przez Konstytucję RP. Zjawisko, obserwowane również na tle innych postępowań prowadzonych przez polskie sądy, jest efektem destruktywnych dla wymiaru sprawiedliwości rozwiązań prawnych wprowadzonych po 2015 r.

Inaczej niż twierdzi obrońca skazanej, kwestia dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego nie jest „poza wszelkim sporem”. Przeciwnie, jawi się jako sporna [szerzej zob. J. Matras w: K. Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2023, teza 5 do art. 540]. Sąd Najwyższy na przestrzeni lat konsekwentnie wyrażał pogląd, że nie jest dopuszczalne wznowienie postępowania kasacyjnego zakończone postanowieniem o oddaleniu kasacji. Już w uchwale z dnia 9 października 2000 r., I KZP 37/00, rozważając w całym składzie Izby Karnej, czy oddalenie kasacji wniesionej od prawomocnego wyroku, powinno następować w formie postanowienia, czy też w formie wyroku, wskazał m.in. że „zakres rozstrzygania w postępowaniu kasacyjnym został przez ustawodawcę ograniczony wyłącznie do kwestii zbadania podstaw określonych w art. 523 k.p.k. Z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia »o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej« w rozumieniu art. 6 ust. 1 KE, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności skargi kasacyjnej, wniesionej już po prawomocnym zakończeniu postępowania”. Następnie w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy prezentował stanowisko analogiczne do wyrażonego w postanowieniu z dnia 13 kwietnia 2016 r., III KO 130/15, że cyt. „postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację w ogóle nie podlega procedurze wznowieniowej. Jednolite i ugruntowane od lat stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednoznaczne. Odsyłając wnioskodawcę do

licznych, szczegółowo uzasadnianych judykatów (...), w tym miejscu należy jedynie podkreślić, że wznowienie, określone przepisem art. 540 § 1 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k., następuje w odniesieniu do postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem. Do tej kategorii orzeczeń należą tylko orzeczenia Sądu Najwyższego rozstrzygające merytorycznie o przedmiocie procesu, a więc np. orzekające (po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia) o umorzeniu postępowania, czy uniewinnieniu (art. 537 § 2 k.p.k.). Nie należy do niej natomiast postanowienie Sądu Najwyższego oddalające kasację, jako że postanowienie to – rozstrzygające jedynie o niezasadności skargi (i niestwierdzeniu uchybień podlegających badaniu z urzędu na podstawie art. 536 k.p.k.) – nie narusza prawomocności orzeczenia, które tą kasacją zostało zaskarżone i które zakończyło postępowanie. W takim razie, w świetle art. 544 § 2 k.p.k. oraz przepisów wymienionych powyżej, nie ulega wątpliwości, że postępowanie o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację jest niedopuszczalne” (zob. także postanowienia SN: z dnia 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99; z dnia 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00; z dnia 5 lipca 2007 r., V KO 15/07; z dnia 25 listopada 2010 r., V KO 87/10; z dnia 19 sierpnia 2015 r., IV KO 46/15; z dnia 29 grudnia 2017 r., IV KO 126/17; z dnia 28 sierpnia 2018 r., IV KO 75/18; z dnia 1 sierpnia 2019 r., II KO 66/19; z dnia 26 lutego 2020 r., V KO 108/19 i inne). Analogiczny pogląd wyrażano również w piśmiennictwie prawniczym, np. A. Sakowicz (w: K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2005, nb. 4 do art. 544) stwierdził, że „należy podzielić tezę, iż nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie karne, o jakim mowa w art. 544 § 1 i 2 k.p.k., orzeczenie SN, którym sąd ten oddalił kasację. (...). Dlatego też nie można podzielić stanowiska odmiennego – przyjmującego dopuszczalność wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem oddalającym kasację przy uznaniu za wystarczające: prawomocności orzeczenia kasacyjnego oraz stanu rzeczy osądzonej co do rozpoznawanej podstawy kasacji” [pogląd ten cytowany Autor podtrzymał w: A. Sakowicz (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2025, nb. 3 do art. 540; zob. także T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym, wyd. IV, Zakamycze 2005, teza 2 do

art. 544; D. Świecki w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2020, teza 4 do art. 540].

Niemniej jednak, już w okresie orzekania w Sądzie Najwyższym osób powołanych przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na wniosek wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa, Sąd Najwyższy, orzekając w składzie trzech sędziów, przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, zagadnienie prawne o treści:

„Czy oddalenie kasacji przez skład Sądu Najwyższego, w którym bierze udział sędzia powołany do Sądu Najwyższego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 542 § 3 k.p.k.?”.

Sąd Najwyższy, procedując w powiększonym składzie siedmiu sędziów, co ważne, utworzonym z sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której sposób wyłonienia nie budzi zastrzeżeń, postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 (publ. OSNK 2023, nr 4, poz. 20), jednogłośnie odmówił podjęcia uchwały, uznając, że nie zachodzą poważne wątpliwości co do wykładni przepisu art. 542 § 3 k.p.k., interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu przeprowadził jednak obszerne rozważania, które doprowadziły do tezowanej konkluzji, że „orzeczenie o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.”. Wskazał również na implikację tego poglądu, zaznaczając, że „nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia” (postanowienia o oddaleniu kasacji), co odnosi się również do sytuacji, gdy takie orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie wspomnianej ustawy z dnia 8 grudnia

2017 r. Należy podkreślić, że cytowany judykat został wydany po szczegółowym rozważeniu również argumentacji przemawiającej za odmiennym stanowiskiem, w tym nawiązującej do kryzysu konstytucyjnego związanego z działalnością Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r.

Jest faktem, że pogląd wyrażony we wspomnianym postanowieniu już nie jest powszechnie aprobowany, o czym świadczy fakt, iż później notowane są przypadki wydawania przez Sąd Najwyższy orzeczeń wznawiających postępowanie kasacyjne ze wskazaniem zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nie jest to wykluczone w sytuacji, gdy w sprawie I KZP 17/22 nie została podjęta uchwała, której nadano moc zasady prawnej. Sędzia wydający niniejsze zarządzenie uznaje jednak, że orzeczenia wznawiające postępowanie kasacyjne nie nakazują odejścia od wspomnianego judykatu. Chociaż zawierają rzeczowe argumenty, to trudno przyjąć, że wykazują jego zupełną błędność. Jak zaznaczono, zawiera on wszechstronne rozważania prawne, do których wypada odesłać zainteresowane osoby. Nie jest też bez znaczenia, że został wydany przez powiększony skład Sądu Najwyższego.

Wydaje się, że kwestia wymaga ponownego wnikliwego rozważenia, najlepiej przez skład całej Izby Karnej, chociaż jest faktem, że istniejące w tej Izbie uwarunkowania personalne obecnie stawiają pod znakiem zapytania możliwość procedowania w takiej formule. Nasuwa się też postulat jednoznacznego uregulowania zagadnienia w ramach przewidywanych zmian prawa karnego, w tym prawa procesowego.

Na koniec celowe będzie nadmienić, iż Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że gdy strona (jej pełnomocnik) wystąpi o rozważenie wznowienia postępowania z urzędu, utrzymując, iż w sprawie zachodzi któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, w razie niepodzielenia tego poglądu jest dopuszczalne wydanie przez sędziego zarządzenia o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia postępowania z urzędu (zob. np. uzasadnienie wymienionej wcześniej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05; postanowienia: z dnia 4 sierpnia 2005 r., II KZ 37/05; z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21, nadto zarządzenie sędziego SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., II KO 33/23). Wobec tego

wypada przyjąć, że w taki sam sposób można wyrazić stanowisko odnośnie do samej dopuszczalności (możliwości) wznowienia postępowania w danej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, zarządzono jak na wstępie.

[WB]

[a.ł]